

LECTIO DIVINA

SEGÉDANYAG

a szentmise evangéliumi szakaszához

Mk 1, 1-8

Advent 2. vasárnap („B” év)

Keresztelő János hirdeti: Tegyétek egyenessé az Úr ösvényeit!

PÉCSI EGYHÁZMEGYE

„REMÉNYT ÉS JÖVŐT ADOK NEKTEK”
(JEREMIÁS 29,11)

+ EVANGÉLIUM Szent Márk könyvéből

Keresztelő János hirdeti: Tegyétek egyenessé az Úr ösvényeit!

Jézus Krisztus, az Isten Fia evangéliumának kezdete. Izajás próféta megírta: Íme, elküldöm követemet színed előtt, hogy előkészítse utadat. A pusztában kiáltónak szava: Készítsétek el az Úr útját, tegyétek egyenessé ösvényeit. János ezért a pusztában hirdette a bűnbánat keresztségét a bűnök bocsánatára. Kivonult hozzá Júdea egész vidéke és Jeruzsálem minden lakója. Megvallották bűneiket, ő pedig megkeresztelte őket a Jordán folyóban. János teveszőrből készült ruhát viselt, csípőjét bőrvöve vette körül; sáskát és vadmézet evett. Ezt hirdette: „Aki utánam jön, hatalmasabb nálam. Arra sem vagyok méltó, hogy lehajoljak és megoldjam a saruszíját. Én vízzel keresztellek titeket, ő pedig Szentlélekkel keresztel majd meg benneteket!”

1. LECTIO – OLVASÁS

1.1. GÖRÖG SZÖVEG SZÓ SZERINTI FORDÍTÁSA

¹ Ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ {υἱοῦ θεοῦ}.

Isten Fiának, Jézus Krisztusnak evangéliumának kezdete.

² Καθὼς γέγραπται ἐν τῷ Ἡσαΐα τῷ προφήτῃ· Ἰδοὺ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδὸν σου

Ahogy meg lett írva Izajás prófétában: „Íme, elküldöm az angyalom (hírnökömet) arcod előtt, aki el fogja készíteni az utadat:

³ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ,

A pusztában kiáltónak hangja: »Készítsétek az Úr útját, tegyétek egyenessé az ösvényeit.«”

⁴ ἐγένετο Ἰωάννης ὁ βαπτίζων ἐν τῇ ἐρήμῳ **κηρύσσειν** βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.

Lett János, a pusztában keresztelő (bemerítő) és **hirdetvén a megtérés keresztelését (bemerítését) a bűnök bocsánatára.**

⁵ καὶ ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα καὶ οἱ Ἱεροσολυμίται πάντες, καὶ ἐβαπτίζοντο ὑπ’ αὐτοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.

És kiment hozzá az egész júdeai vidék és minden jeruzsálemi és kereszteltettek (bemerítették) {keresztelkedtek/bemerítkeztek} általa a Jordán folyóban, megvallva a bűneiket.

⁶ καὶ ἦν ὁ Ἰωάννης **ἐνδεδυμένος** τρίχας καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὸν αὐτοῦ, καὶ ἔσθων ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον.

És János tevének szőreibe volt **öltözve és bőrövbe a csípője körül és sáskákat s vad mézet evett.**

⁷ καὶ **ἐκήρυσσεν** λέγων Ἔρχεται **ὁ ἰσχυρότερός** μου ὀπίσω μου, οὗ οὐκ εἰμι ἰκανὸς **κύψας** λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ

És **hirdette mondva: „Utánam jön a nálam **hatalmasabb**, akinek nem vagyok méltó **lehajolva** megoldani a saruinak a szíját.**

⁸ ἐγὼ ἐβάπτισα ὑμᾶς ὕδατι, αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἁγίῳ.

Én vízzel kereszteltelek (merítettelek be) titeket, ő pedig Szent Lélekben fog keresztelni (bemeríteni) benneteket.

1.2. NOVA VULGATA ÉS MAGYAR FORDÍTÁSOK

NOVA VULGATA

Szent István Társulat fordítása

Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat fordítása

Békés-Dalos Újszövetségi Szentírás

Károli Gáspár revideált fordítása

Simon Tamás László O.S.B. Újszövetség-fordítása

¹ INITIUM EVANGELII IESU CHRISTI FILII DEI.

¹ **Jézus Krisztus, Isten Fia evangéliumának kezdete.**

¹ Jézus Krisztus, Isten Fia evangéliumának kezdete.

¹ **Kezdődik Jézus Krisztusnak, az Isten Fiának evangéliuma.**

¹ *A Jézus Krisztus, az Isten Fia evangéliumának kezdete,*

¹ Kezdődik Jézus Krisztus [Isten Fia] evangéliuma,

² SICUT SCRIPTUM EST IN ISAIA PROPHETA: “ECCE MITTO ANGELUM MEUM ANTE FACIEM TUAM, QUI PRAEPARABIT VIAM TUAM;

² **Amint Izajás próféta megírta: Íme, elküldöm követemet színed előtt, hogy előkészítse utadat.**

² Amint meg van írva Izajás prófétánál: »Íme, elküldöm küldöttemet színed előtt, aki elkészíti utadat;

² **Izajás próféta megírta: „Íme elküldöm előtted követemet, hogy előkészítse utadat.**

² *A mint meg van írva a prófétánál: Ímé én elküldöm az én követemet a te orczád előtt, a ki megkészíti a te útadat előtted;*

² amint meg van írva Izajás próféta könyvében: Íme, elküldöm előtted követem, aki elkészíti majd utadat.

³ VOX CLAMANTIS IN DESERTO: “PARATE VIAM DOMINI, RECTAS FACITE SEMITAS EIUS”,

³ **A pusztában kiáltónak szava: Készítsétek az Úr útját, tegyétek egyenessé ösvényeit!**

³ ‘Készítsétek az Úr útját, tegyétek egyenessé ösvényeit’«,

³ **A pusztában kiáltónak ez a szava: készítsétek elő az Úr útját! Egyengessétek ösvényeit!”**

³ *Kiáltónak szava a pusztában: Készítsétek meg az Úrnak útját, egyengessétek meg az ő ösvényeit:*

³Kiáltónak hangja a pusztában: „Készítsétek az Úr útját, egyengessétek ösvényeit!”

⁴ FUIT IOANNES BAPTISTA IN DESERTO PRAEDICANS BAPTISMUM PAENITENTIAE IN REMISSIONEM PECCATORUM.

⁴ **Történt, hogy Keresztelő János a pusztában hirdette a bűnbánat keresztségét a bűnök bocsánatára.**

⁴ János megjelent a pusztában: keresztelt és hirdette a bűnbánat keresztségét a bűnök bocsánatára.

⁴ ***János a pusztában keresztelt és bűnbánati keresztséget hirdetett a bűnök bocsánatára.***

⁴ *Előáll vala János, keresztelvén a pusztában és prédikálván a megtérésnek keresztségét a bűnöknek bocsánatára.*

⁴ Megjelent Keresztelő János a pusztában, és hirdette a bűnbánat keresztségét a bűnök bocsánatára.

⁵ ET EGREDIEBATUR AD ILLUM OMNIS IUDAEAE REGIO ET HIEROSOLYMITAE UNIVERSI ET BAPTIZABANTUR AB ILLO IN IORDANE FLUMINE CONFITENTES PECCATA SUA.

⁵ **Kivonult hozzá egész Júdea vidéke és Jeruzsálem minden lakója. Miközben megvallották bűneiket, megkeresztelte őket a Jordán folyóban.**

⁵ Kiment hozzá Júdea egész vidéke és a jeruzsálemiek mindnyájan. Megkeresztelte őket a Jordán folyóban, miután megvallották bűneiket.

⁵ ***Kivonult hozzá egész Júdea és Jeruzsálem minden lakója és bűneiket megvallva megkeresztelkedtek nála a Jordán folyóban.***

⁵ *És kiméne hozzá Júdeának egész tartománya és a Jeruzsálembeliek is, és megkeresztelkedének mindnyájan ő általa a Jordán vizében, bűneikről vallást tévén.*

⁵ Ment hozzá Júdea egész vidéke és a jeruzsálemiek is mind, és – amikor megvallották bűneiket – megkeresztelte őket a Jordán folyóban.

⁶ ET ERAT IOANNES VESTITUS PILIS CAMELI, ET ZONA PELLICEA CIRCA LUMBOS EIUS, ET LOCUSTAS ET MEL SILVESTRE EDEBAT.

⁶ **János teveszörből készült ruhát viselt, csípőjét bőröv vette körül, és sáskával meg vadmézzel élt.**

⁶ János öltözete teveszörből volt, és bőröv a csípője körül, sáskákat és vadmézet evett.

⁶ ***János teveszörből készült ruhát viselt, csípője körül pedig bőrövet; sáskával és vadmézzel élt.***

⁶ *János pedig teveszörruhát és dereka körül bőrövet viselt vala, és sáskát és erdei mézet eszik vala.*

⁶ János teveszőr ruhát és a derekán bőrvet viselt, sáskát evett meg vadmézet.

⁷ ET PRAEDICABAT DICENS: “VENIT FORTIOR ME POST ME, CUIUS NON SUM DIGNUS PROCUMBENS SOLVERE CORRIGIAM CALCEAMENTORUM EIUS.

⁷ Ezt hirdette: „Aki utánam jön, hatalmasabb nálam. Arra sem vagyok méltó, hogy lehajoljak és megoldjam sarusziját.

⁷ Így prédikált: »Utánam jön, aki erősebb nálam, akinek nem vagyok méltó leborulva megoldani a saruja szíját.

⁷ Ezt hirdette: „*Utánam jön az, aki hatalmasabb nálam. Arra sem vagyok méltó, hogy lehajoljak és megoldjam sarusziját.*

⁷ És prédikála, mondván: *Utánam jó, a ki erősebb nálam, a kinek nem vagyok méltó, hogy lehajolván, sarujának szíjját megoldjam.*

⁷ Ezt hirdette: „Utánam jön, aki erősebb nálam, és arra sem vagyok méltó, hogy lehajolva saruja szíját megoldjam.

⁸ EGO BAPTIZAVI VOS AQUA; ILLE VERO BAPTIZABIT VOS IN SPIRITU SANCTO”

⁸ **Én vízzel keresztellek titeket, ő majd Szentlélekkel keresztel benneteket.”**

⁸ Én vízzel kereszteltelek titeket, ő pedig Szentlélekkel fog benneteket megkeresztelni.«

⁸ **Én vízzel keresztellek titeket, ő azonban Szentlélekkel fog megkeresztelni.”**

⁸ Én vízzel kereszteltelek titeket, de ő Szent Lélekkel keresztel titeket.

⁸ Én vízzel keresztellek meg titeket, ő viszont Szentlélekkel fog megkeresztelni benneteket.”

1.3. BEHATÁROLÁS

A szakasz a Márk-evangélium kezdetén található: a bevezető programvers (Mk 1,1) és a próféta utalás után (Mk 1,2-3) az evangélista Keresztelő János fellépését mutatja be (Mk 1,4-8). Ezt követően jelenik majd meg Jézus, ami már egy új epizódot jelöl az evangéliumban (Mk 1,9-11). Az általunk vizsgált szakasz tehát a Mk 1,1-8 versek között határolható be.

1.4. SZÓ SZERINTI ÜZENET

Az első versben Márk röviden megjelöli, hogy kiről lesz szó az ő művében: Jézus Krisztusról, aki az Isten Fia. Az evangélium tartalma, lényege nem egy tanítás csupán, hanem Jézus Krisztus személye, aki maga az örömhír (az evangélium), s akit az evangélista fokozatosan kíván feltárni az olvasók előtt (Mk 1,1).

Az ószövetségi idézetek (Mk 1,2-3; Kiv 23,20; Mal 3,1; Iz 40,3) arra kívánnak rávilágítani, hogy az események, amikről Márk beszámol, egységben és szerves

összhangban vannak az ószövetségi ígéretekkel, hiszen mindazok Jézus Krisztusban teljeseznek be.

Keresztelő János alakjának részletes bemutatásával pedig (Mk 1,4-8) a megtérésre, a bűnbánatra figyelmeztet az evangélista, mintegy bevonva olvasóit a bűneiket megbánó tömeg soraiba. Továbbá arra emlékeztet, hogy a keresztény lét egy folyamatos várakozás a Messiás második érkezésére (vö. Mk 13,33-37), ami reményre és felelősségre ösztönöz.

1.5. KULCSSZAVAK RÖVID ELEMZÉSE

κηρῦσων (*kériüsszón*): hirdetni, ígét hirdetni, kikiáltani, prédikálni (Mk 1,4,7)

A szó a hírnök hangos, bátor kiáltására utal. Márk evangéliumában leggyakrabban Jézusnak (Mk 1,14.38-39), illetve a tanítványoknak (Mk 3,14; 6,12; 13,10; 14,9; 16,15.20) az igehirdetői tevékenységét jelöli ezzel a kifejezéssel az evangélista. Keresztelő János az, aki ezt az igehirdetői sorozatot megkezdi (Mk 1,4.7) s ezzel is előkészíti az Úr Jézus eljövételét és működését. Az Úr egyik fő tevékenysége az igehirdetés (Mk 1,38-39), s a tanítványokat is első sorban ezzel bízza meg (Mk 3,14; 16,15.20). Vagyis, aki Jézust követni akarja, annak ebben a szolgálatban is bátran részt kell vállalnia!

ενδεδυμένος (*endedümenosz*): öltözni valamibe, magára öltetni valamit (Mk 1,6)

A kifejezés háromszor található meg Márknál: először Keresztelő János egyszerű, aszketikus öltözete (Mk 1,6), majd a misszióba menő tanítványok ruházata (Mk 6,9) s végül a megostorozott, kigúnyolt, a saját ruháiba öltöztetett Jézus (Mk 15,20) kapcsán. A ruha felöltése szimbolikus jelentést is hordoz: Keresztelő János Illés prófétához hasonlóan öltözködik, s ezzel Márk sejteti, hogy János Illés lelkületével lép fel, hiszen Illés második eljövetele kell, hogy megelőzze a Messiás megjelenését (vö. 2Kir 1,8; Mal 3,22-24; Mk 9,11-13). Továbbá az igehirdetésre küldött tanítványoknak nincs szükségük arra, hogy két ruhát vigyenek magukkal az úton, hiszen Isten gondoskodik róluk (Mk 6,9; vö. Mt 6,25-34). Jézus a saját ruháiba öltözve hordozta a keresztet, vagyis önmagát mindenestül, személyesen, teljesen odaadta a szenvedéstörténetében (Mk 15,20-37). Ezen túl a ruha jelképesen „összekapcsolja” Jánost, a tanítványokat és Jézust, s az Úrral való egység jelévé válik, olyannyira, hogy Szent Pál apostol így kiált fel: „Hiszen mindannyian, akik megkeresztelkedtetek Krisztusra, Krisztust öltöttétek magatokra!” (Gal 3,27) A keresztény ember arra kap tehát meghívást, hogy egyre szorosabb kapcsolatba, barátságba lépjen Jézus Krisztussal, vagyis napról napra egyre inkább vetkőzze le a bűnt, s öltse fel az új embert (vö. Ef 4,24; Kol 3,10).

ὁ ἰσχυρότερός (*ho iszkhüroterosz*): hatalmasabb, erősebb (Mk 1,7)

Keresztelő János Jézust mint a nálánál erősebbet, hatalmasabbat nevezi meg (Mt 3,11; Mk 1,7; Lk 3,16). S ezzel az evangélisták hangsúlyozni kívánják, hogy Jézus nem egy a próféták közül, ahogy annak idején többen gondolták (vö. Mt 16,14; Mk 8,28; Lk 9,19), hanem Ő a Messiás, a Megváltó, akiben Isten szeretetének ereje tárul fel a maga teljességében. Továbbá Szent Pál ezt így fogalmazza meg: „Isten gyöngesége pedig

erősebb az embereknél” (1Kor 1,25). Jézus Krisztus hatalma nem az emberi logika szerint valósul meg tehát, hanem a Szeretet uralmának végső győzelmében (vö. 1Kor 15,25-28).

κύψας (*küpszász*): hajlítani, lehajolni (Mk 1,7)

Ez a szó csak kétszer fordul elő az Újszövetségben: Keresztelő Jánosra utal, aki nem méltó arra, hogy lehajolva megoldja a Messiás sarusziját (Mk 1,7), illetve Jézusra, aki lehajolva az ujjával ír a földbe (Jn 8,6). A kifejezés finom alázatra, egyszerűsége utal. János, az előfutár alázata már utal Jézus Krisztus alázatára is, aki magát szelíd és alázatos szívűnek nevezte (Mt 11,29). A tanítvány nem lehet különb a mesterénél, vagyis Jézus tanítványainak egyik fontos jellemzője kell, hogy legyen az egyszerű, alázatos magatartás (vö. Mt 19,25-28; Jn 13,12-17).

1.6 KONTEXTUÁLIS – KÁNONI PÁRHUZAMOK

Párhuzamok Márk evangéliumán belül

Mk 7,7 De hiábavalóan tisztelnek, mert tanaik, amelyeket hirdetnek, csak emberi parancsok.

Szinoptikus és jánosi párhuzamok

Mt 3,1-6 Ezekben a napokban Júdea pusztájában fellépett Keresztelő János, és így prédikált: „Tartsatok bűnbánatot, mert közel van a mennyek országa!” Ő az, akire Izajás próféta utal, amikor ezeket mondja: „A pusztában kiáltónak szava: Készítsétek az Úr útját, egyengessétek ösvényeit!” János teveszőrből készült ruhát viselt, csípőjét pedig bőrvö vette körül, sáska és vadméz volt az eledele. Kiment hozzá Jeruzsálem, egész Júdea és a Jordán egész vidéke. Megvallották bűneiket, s ő megkeresztelte őket a Jordán folyóban.

Mt 3,11-12 Én csak vízzel keresztellek, hogy bűnbánatra indítsalak benneteket, de aki a nyomomba lép, az hatalmasabb nálam. Arra sem vagyok méltó, hogy a saruját hordozzam. Ő Szentlélekkel és tűzzel fog benneteket megkeresztelni. Szórolapátja már a kezében van. Kitakarítja szérűjét, a búzát csűrűbe gyűjti, a pelyvát pedig olthatatlan tűzbe vetve elégeti.

Mt 11,8 agy mit mentetek ki látni? Finom ruhába öltözött embert? Aki finom ruhában jár, királyi palotában lakik.

Mt 11,10 Ő az, akiről az Írás szól: Nézd, elküldöm követemet előtted, hogy előkészítse utadat.

Lk 1,76 Téged pedig, fiú, a Magasságbeli prófétájának fognak hívni, mert az Úr előtt jársz majd, hogy előkészítsd útját

Lk 3,1-6 Tibériusz császár uralkodásának 15. esztendejében, amikor Poncius Pilátus volt Júdea helytartója, s Galileának Heródes volt a negyedes fejedelme, testvére, Fülöp meg Itureának és Trachonitisz tartományának, Lizániás pedig Abilinának volt a negyedes fejedelme, Annás és Kaifás főpapok idején az Úr szózatot intézett Jánoshoz, Zakariás fiához a pusztában. S ő bejárta a Jordán egész környékét, hirdette a bűnbánat keresztségét a bűnök bocsánatára, ahogy meg van írva Izajás próféta beszédeinek könyvében: „A pusztába kiáltónak a szava: Készítsétek az Úr útját, egyengessétek

ösvényeit! A völgyeket töltsétek fel, a hegyeket, halmokat hordjátok el, ami görbe, legyen egyenessé, a göröngyös változzék sima úttá, és minden test meglátja az Isten üdvösségét.

Lk 3,15-18 A nép feszülten várakozott. Mindnyájan azon töprengtek magukban, vajon nem János-e a Krisztus. Ezért János így szólt hozzájuk: „Én csak vízzel keresztellek benneteket. De jön nálam erősebb, akinek saruszíját sem vagyok méltó megoldani. Ő majd Szentlélekben és tűzben fog benneteket megkeresztelni. Szórólapátja már a kezében, hogy rendet teremtsen szérűjén, a búzát csűrébe gyűjtse, a pelyvát meg olthatatlan tűzzel elégesse.” És még sok mással is buzdította a népet, így hirdette nekik az örömhírt.

Jn 1,19-23 János így tett tanúságot: A zsidók papokat és levitákat küldtek hozzá Jeruzsálemből, s megkérdeztették: „Ki vagy?” Erre megvallotta, nem tagadta, hanem megvallotta: „Nem én vagyok a Messiás.” Ezért megkérdezték tőle: „Hát akkor? Talán Illés vagy?” „Nem vagyok” – felelte. „A próféta vagy?” – Erre is nemmel válaszolt. Így tovább faggatták: „Akkor ki vagy? Választ kell vinnünk azoknak, akik küldtek minket. Mit mondasz magadról?” Ezt felelte: „A pusztában kiáltó szó vagyok: Egyengessétek az Úr útját”, amint Izajás próféta mondta.”

Jn 1,26-27 János így válaszolt: „Én csak vízzel keresztellek. De köztetek áll az, akit nem ismertek, aki a nyomomba lép, s akinek még a saruszíját sem vagyok méltó megoldani.”

Jn 1,33 Magam sem ismertem, de aki vízzel keresztelni küldött, azt mondta: Akire látod, hogy leszáll a Lélek s rajta is marad, az majd Szentlélekkel fog keresztelni.

Jn 3,28 Magatok vagytok a tanúim, hogy megvallottam: Nem a Messiás vagyok, hanem csak az előfutára.

Jn 16,7 De az igazságot mondtam: Jobb nektek, ha elmegyek, mert ha nem megyek el, akkor nem jön el hozzátok a Vigasztaló. Ha azonban elmegyek, akkor elküldöm.

Kánoni elemzés (párhuzamok a Szentírás más könyveiben)

Kiv 23,20 Nézd, előtted küldöm angyalomat, hogy őrizzen utaidon, és elvezessen arra a helyre, amelyet kijelöltem.

Lev 11,21 A négy lábon mászó szárnyas rovarok közül csak a következőket ehetitek meg: azokat, amelyeknek a lábszáruk fölött combjuk van, hogy szökdécselhessenek a földön.

2Kir 1,8 „Szőrüha volt rajta, a derekán pedig bőröv” – felelték. Erre megjegyezte: „Illés volt, a tisbei.”

Iz 40,3 Egy hang kiált: „Készítsetek utat a pusztában az Úrnak, egyengessétek Istenünk ösvényét a sivatagon át.”

Zak 13,4 Azon a napon minden próféta szégyelli majd a látomását. Nem öltenek zsákruhát, hogy hazudjanak

Mal 3,1 Nézzétek, elküldöm hírnökömet, hogy elkészítse előttem az utat. Hamarosan belép szentélyébe az Úr, akit kerestek, és a szövetség angyala, aki után vágyakoztok. Lám, már jön is! – mondja a Seregek Ura.

ApCsel 1,5 Mert János csak vízzel keresztelt, de ti néhány nap múlva a Szentlélekkel fogtok megkeresztelkedni.

ApCsel 2,38 Térjete meg – felelte Péter –, és keresztelkedjék meg mindegyiktek Jézus Krisztus nevében bűnei bocsánatára. És megkapjátok a Szentlélek ajándékát.

ApCsel 11,16 Eszembe jutottak az Úr szavai, amikor mondta: János csak vízzel keresztelt, de ti a Szentlélekben fogtok megkeresztelkedni.

ApCsel 13,24-25 Föllépése előtt János a bűnbánat keresztségét hirdette Izrael egész népének. Amikor János teljesítette küldetését, kijelentette: Nem az vagyok, akinek vélték, de már a nyomomban van, akinek arra sem vagyok méltó, hogy lábán a saruját megoldjam.

ApCsel 19,4 János a bűnbánat keresztségével keresztelt – magyarázta Pál –, a népet meg arra biztatta, higgyenek abban, aki utána jön, azaz Jézusban.

ApCsel 22,16 És most mit késlekedsz? Indulj, vedd fel a keresztséget, s nevét segítségül híva mosd le bűneidet.

2. MEDITATIO – ELMÉLKEDÉS

2.1. PATRISZTIKUS NÉZŐPONT

Szent Béda az evangéliumi szakasszal kapcsolatban azt írja, hogy Márk helyesen kezdi evangéliumát a próféták tanúvallomásaival, hogy mindenkinek világossá tegye, hogy amit ír, azt kétségek nélkül fogadhatják, mivel ezeket a dolgokat a próféták előre megjövendölték. Ezzel a bevezetővel ugyanakkor felkészíti a zsidókat, akik megkapták a Törvényt, és a prófétákat, hogy fogadhassák az evangélium kegyelmét és azokat a szentségeket, amelyeket saját prófétáik megjövendöltek. Szól azokhoz a pogányokhoz is, akik az írott evangélium hatására jönnek az Úrhoz, hogy fogadják el és tiszteljék a Törvény és a próféták tekintélyét, ahogy Izajás írja (Íme, ...).

Azt is látnunk kell, hogy – noha ezek a szavak nem találhatóak meg Izajásnál –, sok más helyen található ilyen értelmű kijelentések, a legvilágosabban éppen az idézett részben: A pusztában kiáltó hangja. Mert akit Malakiás az Úr színe előtt küldendő angyalnak nevezett, hogy előkészítse az útját, ugyanaz, mint Izaiásnál a pusztában kiáltó hangja, aki azt mondja: Készítsétek az Úr útját. Mindkét esetben közös, hogy az Úr útjának előkészítéséről van szó. Az is előfordulhat, hogy Márknak az evangélium írása közben Izajás jutott eszébe Malakiás helyett; erre azonban mások, akik olvasták írását még életében, bizonyára figyelmeztették volna, hacsak nem lett volna az a meggyőződése, hogy emlékezetét a Szentlélek irányította, és célja van annak, hogy egy másik próféta neve került a szövegbe.

Jánost nem angyali természete miatt hívták így, hanem betöltött hivatalának méltósága miatt. A görögben az angyal szó latinul nuntius (hírvivő), ami illik Isten küldöttére, aki a világosságról tesz tanúságot és bejelenti a világnak az Úr testben való eljövetelét. Hiszen minden papot méltán neveznek angyalnak az evangélium hirdetésére szóló küldetése miatt, ahogy Malakiás írja: „Mert a pap ajka tudást őriz, és tanítást keresnek szájából, mert ő a Seregek Urának követe” (Mal 2,7).

Ahogy Jánost angyalnak tekintjük, mert az Úr előtt járt prédikálva, ugyanúgy nevezhetjük hangnak is, mert hangjával megelőzte az Úr Szavát. Amit kiáltott: „Készítsétek az Úr útját, tegyétek egyenessé ösvényeit”. Az, aki az igaz hitet és a

jócselekedeteket hirdeti, mi mást tenne, ha nem az Úr érkezését készítené elő hallgatói szívében, hogy a kegyelem ereje átjárja szívüket, és az igazság fénye ragyogjon bennük.

Nyilvánvaló, hogy János nemcsak prédikált, hanem néhányakat bűnbánati keresztségben is részesített, bűnbocsánati keresztséget azonban nem adhatott, mert a bűnök eltörlését csak Krisztus keresztségében nyerhetjük el. Ezért fogalmaz úgy: a bűnbánati keresztséget hirdette a bűnök eltörlésére. A bűnök eltörlésére szóló keresztséget csak hirdette, mert ő ezt nem adhatta meg. Ezért, mivel ő volt az Atya megtestesült Igéjének előfutára, prédikációjának szavával, csakúgy, mint a keresztségével, amely nem tudott eltörölni bűnöket, megelőzte azt a bűnbánati keresztséget, amely által a bűnök eltöröltetnek.

2.2. TANÍTÓHIVATALI NÉZŐPONT

2.2.1. KATOLIKUS EGYHÁZ KATEKIZMUSA

522. Isten Fiának földre jövele oly mérhetetlenül nagy esemény, hogy Isten évszázadokon át akarta azt előkészíteni. Ő maga mindent – a „korábbi szövetség” szertartásait és áldozatait, előképeit és szimbólumait – Krisztusra irányít: Őt hirdeti az Izraelben egymást követő Prófétaák ajka által. Egyébként a pogányok szívében homályos várakozást ébreszt ezen eljövétel iránt.

711. Iz 43,19-ben az „Íme, én új dolgokat művelek” két profétai irányzatra utal: egyik a Messiás várására, a másik az új Lélek hirdetésére vezet, és mindkettő a csekély „maradék” felé tart, „a szegények népe” felé, mely reménykedve várja „Izrael vigasztalását” és „Jeruzsálem megváltását” (Lk 2,25.38).

Fentebb már láttuk, miként valósította meg Jézus a rá vonatkozó proféciákat. Itt azokra szorítkozunk, amelyekben inkább a Messiás és az Ő Lelke közötti kapcsolat jelenik meg.

712. A várt Messiás arcvonásai az Emmánuel könyvben kezdenek körvonalazódni (amikor „Izajás (...) látta [Krisztus] dicsőségét”: Jn 12,41), különösen Izajás 11,1–2 versében:

„És vessző sarjad majd Jessze törzsökéből,
és virág fakad az ő gyökeréből:
és megnyugszik rajta az Úr lelke:
a bölcsesség és az értelem lelke;
a tanács és az erősség lelke;
a tudomány és az Úr félelmének lelke. ”

713. A Messiás vonásai főként a Szolga énekeiben nyernek kinyilatkoztatást. Ezek az énekek hirdetik Jézus szenvedésének értelmét és megjelölik a módot, ahogyan Ő ki fogja árasztani a Szent Lelket, hogy életet adjon a sokaságnak: nem kívülről, hanem „a mi szolgálai alakunkat magára öltve” (Fil 2,7). Magára véve a mi halálunkat, tudja közölni velünk az Ő Lelkét, aki az életé.

714. Ezért kezdi Krisztus a Jó Hír hirdetését Izajás ezen sorainak magáévá tételével (Lk 4,18–19):

„Az Úr Lelke rajtam;
mert fölkent engem,
hogy örömhírt vigyek a szegényeknek,
elküldött, hogy hirdessem a foglyoknak az elbocsátást,
és a vakoknak a látást,
hogy elküldjem a megtörteket az elbocsátásban,
és hirdessem az Úr kedves esztendejét.”

715. A közvetlenül a Szentlélek elküldésére vonatkozó profétai szövegek olyan jövendölések, amelyekben Isten népének szívéhez szól az Ígéreték nyelvén, a szeretet és a hűség hangnemében, aminek beteljesülését Szent Péter fogja kikiáltani pünkösöd reggelén. Ezen ígéreték szerint „az utolsó időkben” az Úr Lelke meg fogja újítani az emberek szívét azáltal, hogy beléjük vési az új Törvényt; Ő fogja összegyűjteni a szétszórt és megosztott népeket, és megbékélteti őket; az első teremtést átformálja, és ott az emberekkel fog lakni Isten békességben.

716. A „szegények”, az alázatosak és szelídek népe, akik teljesen ráhagyatkoztak Isten titokzatos terveire – azok népe, akik várják az igazságot, de nem az emberektől, hanem a Messiástól –, a Szentlélek nagy és titokzatos műve végig az ígéreték idején Krisztus eljövételének előkészítésére. A Lélek által megtisztított és megvilágosított szívük értéke a zsolttárakban mutatkozik meg. Ezekben a szegényekben az Úr Lelke „tökéletes népet” készít.

722. A Szentlélek kegyelmével előkészítette Máriát. Illett, hogy „kegyelemmel teljes” legyen Anyja Annak, akiben „testi formában az istenség egész teljessége lakozik” (Kol 2,9). Mária tiszta kegyelemben, bűn nélkül fogantatott, s mint az összes teremtmény között a legalázatosabb, mindenkinél alkalmasabb volt a Mindenható kimondhatatlan ajándékának fogadására. Gábrriel arkangyal helyesen köszönti mint „Sion leányát”: „Ave!” azaz `örvendezzel'. Mária énekével Isten egész népe, tehát az Egyház hálaadását is küldi az Atyához a Szentlélekben, mivel bensőjében hordozza az örök Fiút.

523. Keresztelő Szent János az Úr közvetlen előfutára; Tőle küldetett, hogy utat készítsen. Ő maga a „Magasságbeli prófétája” (Lk 1,76), minden Prófétát fölülmúl, az utolsó közülük, megnyitja az evangéliumot; anyja méhéből köszönti Krisztus eljövételét, és abban találja örömét, hogy ő a „vőlegény barátja” (Jn 3,29), akit „Isten bárányának” nevez, „aki elveszi a világ bűneit” (Jn 1,29). „Illés szellemével és erejével” (Lk 1,17) jár Jézus előtt, és prédikációjával, bűnbánati keresztségével s végül vértanúságával tanúságot tesz róla.

717. „Volt egy Istentől küldött ember, kinek János volt a neve” (Jn 1,6). Jánost maga Krisztus, akit Szűz Mária nemrég fogant a Szentlélektől, „már anyja méhében” betöltötte „Szentlélekkel” (Lk 1,15). Mária „látogatása” Erzsébetnél Isten látogatását valósította meg népénél.

718. János „az eljövendő Illés”. A Szentlélek tüze lakik benne és futtatja (mint előfutárt) az Úr előtt, aki jön. Jánosban, az előfutárban a Szentlélek készít „az Úrnak tökéletes népet” (Lk 1,17).

719. János „több, mint próféta”: a Szentlélek őbenne teljesíti be „a próféták által mondottakat”. János zárja le a prófétáknak Illéssel kezdődött ciklusát. Hirdeti, hogy küszöbön áll Izrael vigasztalása; ő az érkező Vigasztaló „hangja”. János, miként majd a Szentlélek is, „tanúságul jött, hogy tanúságot tegyen a világosságról” (Jn 1,7). Így Jánosban a Szentlélek beteljesíti „a próféták vizsgálódásait” és az angyalok „vágyakozását”: „Akire majd látod, hogy leszáll a Lélek, és rajta marad, Ő az, aki Szentlélekben keresztel. És én láttam és tanúskodtam róla, hogy Ő az Isten Fia. (...) Íme, az Isten Báránya!” (Jn 1,33–36)

720. Végül a Szentlélek az előkép-Keresztelő Jánossal elindítja azt, amit Ő maga Krisztussal és Krisztusban fog megvalósítani: az „istenhasonlóság” visszaállítását az emberben. János keresztsége a bűnbánatra szól, a vízben és Lélekben való keresztség új születés lesz.

1042. Az idők végén Isten Országáa el fogja érni a maga teljességét. Az egyetemes ítélet után a testben és lélekben megdicsőült igazak örökké uralkodni fognak Krisztussal, és a világmindenség is megújul:

Akkor az Egyház „a mennyei dicsőségben be fog teljesezni, amikor (...) az emberi nemmel együtt az egész világ is, mely bensőségesen kapcsolódik az emberhez és általa halad a célja felé, tökéletesen helyreáll Krisztusban”.

1043. A Szentírás ezt a titokzatos megújulást, mely átalakítja az emberiséget és a világot, nevezi „új égnek és új földnek” (2Pt 3,13). Ez lesz Isten tervének végső megvalósulása: „összefoglalni mindeneket Krisztusban, ami a mennyben és a földön van” (Ef 1,10).

1044. Ebben az új mindenségben, a mennyei Jeruzsálemben Istennek lakása lesz az emberek között. „És letöröl a szemükről minden könnyet, és nem lesz többé halál, sem gyász, sem jajgatás, sem fájdalom nem lesz többé, mert a korábbiak elmúltak” (Jel 21,4).

1045. Az ember számára e beteljesedés lesz az emberi nem egységének végső megvalósulása, melyet Isten a teremtéstől fogva akart, s melynek a zarándok Egyház „mintegy szakramentuma” volt. Akik Krisztussal egyesültek, a megváltottak közösségét fogják alkotni, Isten „szent Városát” (Jel 21,2), „a Bárány eljegyzett menyasszonyát” (Jel 21,9). E közösséget többé nem sebzí meg bűn, szenny, önszeretet, melyek az emberek földi közösségét rombolják vagy megsebzik. A boldogító látás, melyben Isten a választottak számára kimeríthetetlenül föltárul, a boldogság, a béke és közösség örök forrása lesz.

1046. Ami a világmindenséget illeti, a kinyilatkoztatás mély közösséget állít az anyagvilág és az ember rendeltetése között:

„Maga a természet sóvárogva várja Isten fiainak megnyilvánulását (...), abban a reményben, hogy a mulandóság szolgálai állapotából fölszabadul (...). Tudjuk ugyanis, hogy az egész természet együtt sóhajtozik és vajúdik mindmáig; de nemcsak az, hanem mi magunk is, akik bensőnkben hordozzuk a Lélek csíráit: mi is sóhajtozunk és várjuk a fogadott fiúságot, testünk megváltását.” (Róm 8,19–23)

1047. Az egész látható világmindenség arra van tehát rendelve, hogy maga is átalakuljon: „Tehát eredeti állapotába visszaállítva akadály nélkül kell szolgálnia az igazakat”, részesedvén megdicsőülésükben, a föltámadott Jézus Krisztusban.

1048. „Nem tudjuk, mikor teljeseedik be a föld és az emberiség ideje, sem a mindenség átalakulásának módját nem ismerjük. Elmúlik ugyanis a világ bűntől eltorzult alakja, de halljuk, hogy Isten új lakóhelyet és új földet készít, melyben igazságosság lakik, s melynek boldogsága betölti, sőt felülmúlja mindazt a békevágyat, mely feltör az emberi szívekből.”

1049. „Az új föld várásának mégsem szabad csökkentenie, hanem inkább fokoznia kell a szorgoskodást, hogy szebb legyen a föld, hiszen itt van növekedőben az új emberi család közössége, mely némiképp már sejteti az eljövendő világ körvonalait. Így tehát jóllehet a földi fejlődést gondosan meg kell különböztetni Krisztus országának növekedésétől, mégis amennyiben hozzájárulhat a társadalom jobb rendjének megalkotásához, sokat jelent az Isten országa szempontjából.”

1050. Ha „az emberi méltóság, a testvéri közösség és a szabadság javait, tudniillik a természet és az emberi munka jó gyümölcseit az Úr Lelkében és az Úr parancsa szerint elterjesztettük a földön, egyszer újra meg fogjuk találni, de már megtisztítva minden szennytől, tündöklően és megdicsőülve, akkor, amikor Krisztus átadja az Atyának az örök és egyetemes országot”. Akkor Isten lesz „minden mindenben” (1Kor 15,28) az örök életben:

„Az élet valójában és igazában az Atya, aki a Fiú által a Szentlélekben forrásként árasztja mindenkire a mennyei javakat: és jósága által nekünk, embereknek is az örök élet javait igazmondóan megígérte.”

2.2.2. PÁPAI GONDOLATOK

SZENT VI. PÁL PÁPA EVANGELIUM NUNTIANDI KEZDETŰ APOSTOLI LEVELE

7. A püspöki szinódus alkalmával ismételten szó esett arról, hogy Jézus önmaga is az „Isten örömhíre”, és ő volt ennek az örömhírnek első és legnagyobb hírnöke. Erre tette föl egész életét, önmaga teljes feláldozásáig.

„Hirdetni az evangéliumot”: Vajon maga Krisztus hogyan értelmezte ezt a küldetést? Nem könnyű dolog szavakban összefoglalni, hogy az evangelizáció Jézusnál mit jelentett, mi tartozott hozzá, mi volt a módja, amelyet Krisztus elgondolt és megvalósított. Hiába is próbálnók mindezt összefoglalni, sohasem jutnánk a végére. Legyen elég tehát, hogy rámutassunk néhány kiemelkedő jellegzetességre.

SZENT II. JÁNOS PÁL PÁPA REDEMPTORIS MISSIO KEZDETŰ ENCIKLIKÁJA

46. Isten ígéjének hirdetése a keresztény megtérésre irányul, azaz Krisztusnak és az ő Evangéliumának teljes és őszinte befogadására a hit által. A megtérés Isten ajándéka, a Szentháromság műve; a Lélek az, aki megnyitja a szívet, hogy az emberek higgyenek az Úrnak „és megvallják” Őt (vö. 1Kor 12,3); Jézus mondja arról, aki a hit által közeledik hozzá: „Senki sem jöhet hozzám, hacsak az Atya, aki engem küldött, nem vonzza őt” (Jn 6,44).

A megtérés a hitben kezdettől fogva egyetemes és radikális követelményként jelenik meg, amely Isten ajándékát korlátok és fenntartások nélkül elfogadja. Egyúttal meghatározott és lendületes folyamatosság, amely egy egész életre szól, állandó átmenet

a „test szerinti életből” a „Lélek szerinti életbe” (vö. Róm 8,3-13). Következőleg Krisztus üdvözítő vezetésének és a tanítványvoltnak elfogadását jelenti.

Az Egyház mindenkit hív erre a megtérésre, Keresztelő János – aki az Úr útját előkészítette, amennyiben „hirdette a bűnbánat keresztségét a bűnök bocsánatára” (Mk 1,4) – és maga Krisztus példája szerint, „aki miután Jánost börtönbe vetették, visszatért Galileába, és ott hirdette Isten Evangéliumát: Az idő betelt, közel van az Isten országa. Tartsatok bűnbánatot és higgyetek az Evangéliumban” (Mk 1,10.15).

A megtérésre szólító hívás, melyet a misszionáriusok a nem keresztényekhez intéznek, napjainkban vita vagy elhallgatás tárgya lett, mert „prozelitizmusnak” tekintik. Azt mondják, elegendő az embert több emberségre segíteni vagy a saját vallásának hűségesebb követésére buzdítani, avagy elegendő közösségeket életre hívni, amelyek alkalmasak az igazságosság, a szabadság, a béke és a szolidaritás szolgálatára. De közben elfelejtik, hogy minden embernek joga van Isten „jó hírének” megismerésére, amely Jézus Krisztusban vált ajándékká és nyilvánvalóvá. Az ember így tudja megvalósítani saját hivatását. E tény nagysága kitűnik Jézusnak a szamaritánus asszonyhoz intézett szavaiból: „Ha te ismernéd Isten ajándékát”, és az asszonynak az általa fel nem fogott, mégis lelkes kéréséből: „Uram, adj nékem ilyen vizet, hogy ne szomjazzam többé” (Jn 4,10.15).

SZENT II. JÁNOS PÁL PÁPA RECONCILIATIO ET POENITENTIA KEZDETŰ APOSTOLI LEVELE

26. Azon a tág területen, melyen az Egyháznak a dialógus révén teljesítenie kell küldetését, a bűnbánat és a kiengesztelés lelkipásztori tevékenysége az Egyház tagjai felé fordul, elsősorban e két egymástól különböző, de egymást kiegészítő valóságról szóló hitoktatással, melynek a szinódus atyái is nagy jelentőséget tulajdonítottak, és javaslataikban is kiemelték: a bűnbánatot és a kiengesztelődést. Elsőként tehát a katekézist kell alkalmazni.

Ennek a nagyon időszerű ajánlásnak a mélyén egy igen alapvető feltétel rejlik: a lelkipásztori szempont nem állhat szemben a tanítással, sem a pasztoráció nem tekinthet el a tanítás tartalmától, amelyből életet kap és erőt merít. Ha az Egyház „az igazság oszlopa és alapja”, s anyaként és tanítóként küldetett ebbe a világba, hogyan mellőzhetné az igazság tanítását, mely az élethez vezető utat mutatja?

Az Egyház pásztoraitól elsősorban a kiengesztelődésről szóló katekézist várják. E katekézis csak azon a szentírási, különösen újszövetségi tanításon alapulhat, hogy a megváltó és kiengesztelő Jézus Krisztusban meg kell újítani a szövetséget Istennel; s hogy ennek fényében és e közösség és barátság kiszélesítéseként, ki kell békülni a felebaráttal még még akkor is, ha ezért az áldozatot meg kell szakítanunk. Jézus gyakran hangoztatja a testvéri kiengesztelődést, például amikor felhív, hogy annak, ki megütötte egyik arcunkat, tartsuk oda a másikat is, és aki elvette ruhánkat, adjuk oda köntösünket is. A megbocsátás parancsát még élesebben fejezi ki azzal, hogy mindenki olyan mértékben részesül bocsánatban, amilyen mértékkel ő bocsát meg másoknak; olyan bocsánatról van itt szó, mely az ellenségre is vonatkozik; olyan bocsánatról, mely hetvenszer hétszer, azaz minden korlátozás nélkül kötelez. Ilyen feltételek mellett csak az evangéliumi lelkiület érvényesülhet, csak úgy jöhet létre kiengesztelődés az egyes

személyek, családok, közösségek, népek és nemzetek között. A Szentírásnak a megbocsátásra vonatkozó kijelentéseiből természetszerűen eljutunk egy teológiailag meghatározott katekézishez, mely felhasználhatja a pszichológia, a szociológia és a humán tudományok elemeit is, ha ezek alkalmasak arra, hogy megvilágítsanak egyes helyzeteket, problémákat, és így a hallgatókat vagy olvasókat konkrét döntésekre ösztönözzék.

Az Egyház papjaitól elvárjuk továbbá a bűnbánat katekézisét. Kell, hogy ennek is a Szentírás legyen a forrása. Ez az üzenet a bűnbánatban mindenekelőtt a megtérés értékét hangsúlyozza. Ezzel a szóval próbáljuk fordítani a görög metanoia fogalmát, melynek jelentése a lelkület megváltoztatása, hogy Isten felé fordulhasson. Különböző ez a két alapeleme a tékozló fiú történetének: a magába szállás és az elhatározás, hogy visszatér atyjához. A megtérés eme elsődleges lelkülete nélkül nincs kiengesztelődés. A katekézisben ezt konkrét fogalmakkal és megfelelő szavakkal kell szemléltetnünk, melyek a különböző korosztályok, a különböző kulturális, etikai és szociális igényeknek megfelelnek.

Ez az első értéke a bűnbánatnak, amely egy másodikban folytatódik: a „megtérés” annyit is jelent mint „bűnbánat”. A metanoiának ezt a két jelentését látjuk abban az útmutatásban, melyet Jézus adott: „Ha testvéred... megbánja, bocsáss meg neki. Ha hétszer vétkezik is naponta ellened, és hétszer fordul hozzád azzal, hogy 'bánom', bocsáss meg neki.” A jó hitoktató megmutatja, hogy a bánat – ugyanúgy, mint a megtérés – távolról sem csak felületes érzés, hanem a lélek valóságos megváltozását jelenti.

A bűnbánat harmadik értéke abban a változásban jelentkezik, mely az előző magatartást – a megtérést és bánatot – külső jelekben is nyilvánítja: bűnbánatot tart a lélek. Ez jól felismerhető a metanoiában, ahogyan azt Jézus előfutára a szinoptikusok szövegében használja. A bűnbánattartással az egyensúly és harmónia, melyet a bűn romba döntött, visszaáll, ha ez az embernek áldozatába is kerül.

Olyan korban, mint amilyenben mi élünk, nagyon nehéz átfogó és jól alkalmazott katekézist adnunk a bűnbánatról, mert az uralkodó magatartás és gondolkodásmód nyíltan ellentétben áll a fentebb hangoztatott három értékkel. A ma emberének sokkal nehezebb – mint előzőleg bármikor – elismernie saját egyéni hibáit és olyan elhatározásra jutnia, hogy azokat felülvizsgálja és új útra térjen. Nehezebb esik kimondania: „sajnálom” avagy „fájlalom”. Ösztönösen és ellenállhatatlanul visszautasít mindent, aminek áldozati jellege van a bánat területén, mely az elkövetett bűn jóvátételére irányul. Itt szeretném hangsúlyozni, hogy az Egyház elégtételi fegyelme nem csekély kárára van a keresztények belső életének és az egyházi közösségnek. Bár az utóbbi időben könnyítették rajta, sokat veszített kisugárzó erejéből. Gyakran csodálkoznak a nem keresztények, hogy Krisztus tanítványai mily csekély jelét adják a valódi bűnbánatnak. Magától értetődően, a keresztény bűnbánat csak akkor valódi, ha szeretetből és nem csupán félelemből fakad; ha komolyan törekszik arra, hogy a „régiből” megfeszítse, hogy Krisztus erejéből megszülethessen az „új ember”; ha Krisztust mint példaképet követi, ki, noha ártatlan volt, a szegénység és türelem útját választotta, a lemondását és – mondhatjuk – a bűnbánatát.

Az Egyház pásztoraitól továbbá elvárjuk – amint a szinódus is emlékeztet rá – a lelkiismeretről és annak formálásáról szóló oktatást. Ez is nagyon időszerű téma, ha

fontolóra vesszük, hogy ez a benső szentély, a személyiség legbensőbb pontja, a lelkiismeret, mennyire ki van téve a mai kultúra támadásainak; mennyire meg van terhelve, próbára van téve, össze van zavarva és el van homályosítva. A lelkiismeretre vonatkozó okos hitoktatásra értékes útmutatást találhatunk az egyházatyáknál, a II. vatikáni zsinat teológiájában, különösen két dokumentumban: „Az egyház és a mai világ” és a „Vallásszabadságról” zsinati dokumentumokban. Ugyanígy VI. Pál pápa gyakran foglalkozott a lelkiismeret természetével és szerepével a mi életünkben. Az ő nyomát követve nem szalaszthatunk el semmiféle alkalmat, hogy ne szóljunk erről a nagyon fontos elemről, mely az ember nagyságát és méltóságát adja. Ez „az erkölcsi érzék képesít minket arra, hogy különbséget tudjunk tenni jó és rossz között... mintegy belső szem, a lélek meglátó ereje, mely lépteinket a jó újtárra vezérel”. Ugyanakkor alá kell húznom a keresztény lelkiismeret kialakításának fontosságát, nehogy emberi személyiséget rombolóerővé váljék, hanem szentéllyé, ahol Isten feltárja nekünk a valódi jót.

A hívek elvárják az Egyház pásztoraitól, hogy a kiengesztelődés más fontos pontjairól is szóljanak:

- a bűntudatról, mely – mint már mondtuk – mai világunkban elsatnyult.

- a kísértésről és a kísértésekről: „maga Jézus Krisztus, az Isten Fia hozzánk hasonlóan mindenben kísértést szenvedett, a bűntől azonban ment maradt” akarta, hogy a Gonosz megkísértse, így akarta megmutatni, hogy miként Ő, tanítványai is ki vannak téve a kísértésnek, és azt is, milyen magatartást tanúsítsanak a kísértés idején. Annak, aki az Atyát kéri, hogy erején felül ne kísértessék és ne essék kísértésbe, annak, aki a bűnre való kísértésnek nem teszi ki magát, a kísértés ténye nem azt jelenti, hogy már vétkezett, hanem inkább alkalom a hűségben való növekedésre és a következetes életvitelre alázatosságban és éberségben.

- a bøjtről, mely régi és újabb formáiban is a megtérés és a bűnbánat jele, továbbá a bøjttel saját személyünkben meghalunk, hogy Krisztust, a keresztre feszítettet öltjük magunkra, és szolidárisak legyünk az éhezőkkel és szenvedőkkel.

- az alamizsnáról, mely a tényleges élő szeretet eszköze, amellyel megosztjuk azt, amink van, azokkal, akik a szegénység terhe alatt sínylődnek.

- a belső kapcsolatról, mely le tudja győzni a világ minden ellenzékét; Isten és az emberek között megvalósítja a barátságot, hiszen ez az Egyház eszkatologikus célja.

- a konkrét körülményekről, melyek között a kiengesztelődés megvalósulhat (a családban, a polgári társadalomban, a szocialista rendszerekben), és főként a négy kiengesztelődésben, melyek négy alapvető szakadást orvosolnak: kiengesztelődés Isten és ember között, önmagunkkal, testvéreinkkel és az egész teremtett világgal.

Az Egyház nem hagyhatja ki – anélkül hogy lényeges küldetéséhez tartozó tanítást súlyosan el ne torzítaná –, azt a négy témát melyeket a hagyományos egyházi szóhasználatban az ember végső dolgainak nevezünk: a halált, az ítéletet, a poklot és a paradicsomot. Egy olyan kultúrában, mely az embereket be akarja zárni többé-kevésbé sikeres földi életük kereteibe, az Egyház pásztoraitól megkívánják azt a tanítást, amely a hit erejével megnyitja és megvilágítja a halálon túli jövőndő életet. Túl a halál titokzatos kapuján kirajzolódik az örök boldogság, az Istennel való barátság, avagy a tőle való elszakadás büntetése. Csak ebben az eszkatologikus távlatban érthetjük meg a bűn igazi mértékét, és érez indíttatást az ember a bűnbánatra és a kiengesztelődésre.

A buzgó és találékony lelkipásztorok ne mulasszák el soha, hogy ráleljenek e hitoktatás széles skálájú, változatos lehetőségeire. Természetesen számítanak a kultúrák és a hitbeli képzettség különbségei. Ilyen alkalmat adnak: a Szentírás olvasása, a szentmisék, a többi szentségek szertartásai, sőt maga a körülmény is, amelyek között ezeket ünnepeljük. Erre a célra más lehetőségek is kihasználhatók: prédikáció, olvasmányok, viták, találkozások, hittani továbbképzések stb. – amint azt sok helyen csinálják. Itt különösen hangsúlyozzuk a régi missziós napokat, melyek a hitoktatásban oly jelentősek voltak. Ha ezeket napjaink igényéhez igazítanók, a hitbeli nevelésnek manapság is alkalmas eszközei lehetnének. Ez vonatkozik a bűnbánatra és a kiengesztelődésre is.

Tekintettel a megtérésen alapuló kiengesztelődés nagy jelentőségére az emberi kapcsolatokban, a társadalmi együttélés minden területén (a nemzetközi kapcsolatokat is beleértve), az Egyház tanításában nem nélkülözheti a szociális problémák feltárását sem. Elődeink időszerű és világos tanítása, különösen XIII. Leóé, kinek nevéhez a II. vatikáni zsinat *Gaudium et spes* lelkipásztori konstitúciójának nagyon sok megállapítása fűződik, továbbá több püspöki konferencia, mely saját országa különböző kérdéseire keresett megoldást – ezek együttesen a tanítás széleskörű és jól megalapozott rendszerét adták az emberi társadalom sokrétű követelményeiről. Ez vonatkozik egyénekre, családokra, különböző területeken létesült csoportokra és egy olyan társadalom felépítésére, mely megfelel az erkölcsi törvénynek és a civilizáció alapkövetelményeinek.

Az Egyháznak ez az útmutatása természetesen Isten szavát tükrözi, mely szól az egyes ember jogairól és kötelezettségeiről, de a családéről és a közösségéről is. Továbbá szól a szabadság értékéről, az igazságosság dimenzióiról, a szeretet elsőségéről, az emberi személy méltóságáról, a közösség javáról, melyhez a politikának és a gazdasági életnek alkalmazkodnia kell. A tanítóhivatal szociális tanainak alapvető elvei (törvényei), melyek erősítik és feltárják az emberi értelem és a népek lelkiismeretének általános törvényeit, adják nagymértékben a szociális konfliktusok békés megoldásának és a mindenre kiterjedő kiengesztelődésnek a reményét.

SZENT II. JÁNOS PÁL PÁPA DOMINUM ET VIVIFICANTEM KEZDETŰ ENCIKLIKÁJA

19. Bár Jézust szülővárosában, Názáretben nem fogadták el Messiásnak, nyilvános fellépésének kezdetén az egész nép számára Keresztelő János tett tanúságot messiási küldetéséről a Szentlélekben. János, Zakariás és Erzsébet fia a Jordánnál hirdette a Messiás jövetelét, és kiszolgáltatta a népnek a bűnbánat keresztségét. Ezt mondta: „Én csak vízzel keresztelek, hogy bűnbánatra indítsalak benneteket, de aki a nyomomba lép, az hatalmasabb nálam. Arra sem vagyok méltó, hogy saruját hordozzam. Ő Szentlélekkel és tűzzel fog benneteket megkeresztelni.”

Keresztelő János Krisztust, a Messiást nemcsak úgy hirdette, mint aki a Szentlélekben „jön”, hanem úgy, mint aki hozza a Szentlelket amint azt Jézus az utolsó vacsora termében világosan kijelentette. János itt pontosan adja vissza Izaiás szavait, melyek az Ószövetség prófétájánál a jövőre vonatkoztak, de ő Jordán-parti prédikációjában saját tanítása szerint hirdeti meg a közvetlen messiási valóságot. János nemcsak próféta, hanem valaminek a kihirdetője, Krisztus előfutára. Amit hirdet, az mindenki szeme láttára beteljesedik. A Názáreti Jézus a Jordánhoz jön, hogy ő is

részesedjék a bűnbánat keresztségében. János, meglátva őt, így szólt: „Íme az Isten Báránya, aki elveszi a világ bűneit.” Ezt a Szentlélek ihletésétől indítva mondotta, tanúsítva, hogy beteljesedett Izaiás jövendölése. Egyidejűleg hitet tett a Názáreti Jézus megváltói küldetése mellett. János szájában az „Isten Báránya” a Megváltóra vonatkozó igazság megerősítése, mely nem kevésbé jelentős, mint amit Izaiás mondott: „az Úr Szolgája”.

János Jordán-parti tanúságtételével az a Názáreti Jézus, akit honfitársai elvetettek, felmagasztaltatott Izrael szeme láttára, mint Messiás, mint a Szentlélek „Felkentje”. De ezt a tanúságtételt egy másik tanúskodás erősítette meg, mely magasabb rendű a három szinoptikus elbeszélése szerint. Ugyanis „amikor már az egész nép megkeresztelkedett és Jézus is fölvette a keresztséget és imádkozott, megnyílt az ég és a Szentlélek leszállt rá látható alakban, galambként”, egyúttal „szózat hallatszott az égből: Te vagy az én szeretett Fiam, benned telik kedvem”.

Ez szentháromsági istenjelenés volt, amely tanúskodott Krisztus felmagasztalásáról a Jordán-parti keresztségkor, s nemcsak Keresztelő János tanúságát erősíti, hanem feltár egy sokkal mélyebb igazságot a Názáreti Jézusról, a Messiásról: a Messiás az Atya szeretett Fia. Az Ő ünnepélyes felmagasztalása nem szorítkozik „Isten Szolgájának” messiási küldetésére. Isten megjelenésének fényében ez a Jordán-parti felmagasztalás a Messiás személyének misztériumát érinti. Felmagasztaltatott, mert az isteni tetszés Fia. Az égből hallatszott a hang: „az én Fiam.”

2.3. LITURGIKUS NÉZŐPONT

2.3.1. AZ EVANGÉLIUMI SZAKASZ KAPCSOLÓDÁSI PONTJAI A SZENTMISE SZERTARTÁSÁNAK EGYÉB SZÖVEGEIVEL

A mai *evangéliumi* szakasz (Mk 1,1-8) a történetileg legelőször megírt evangélium kezdete. Keresztelő Szent János fellépésével vezeti be Krisztus nyilvános működését. Az evangélista deutero-Izajástól idéz, abból a szövegrészből, mely az *olvasmányban* (Iz 40, 1-5. 9-11) hallható is: „Egy hang kiált: » Készítsetek utat az Úrnak a pusztában, egyengessétek Istenünk ösvényét a sivatagon át.«” (Iz 40,3) – eszerint Keresztelő János az, aki a pusztában lép fel és előkészíti az utat Krisztus számára. Kapcsolódást fedezhetünk fel az evangélium és az olvasmány közt abban is, hogy János felkelt és prédikált a nép körében – hasonló indíttatás vezérelhette, mint amiről a prófétai szöveg tanúskodik: „Emeld föl hangodat! Ne félj! Hirdesd Júda városainak: »Íme, a ti Istenetek! Isten, az Úr, íme, eljön hatalommal...«”. Az is közös a két szövegben, hogy mindkettő említi Júdeát és Jeruzsálemet – a prédikáció először hozzájuk szól. Jeruzsálem megszólítását olvashatjuk az *áldozási énekben* (Bár 5, 5; 4, 36) is: „Kelj föl, Jeruzsálem, állj a magaslatra, és nézd az örömet, amely Istentől jön”.

Az Istenre mutató, pusztában kiáltó hang meghallásához köthető a *válaszos zsoltár* (Zsolt 84, 9ab-10, 11-12. 13-14) kezdő sora is: „Hadd halljam, mit mond az én Uram, Istenem, mert népének és szentjeinek békét ígér”. János készítette elő Krisztus útját, akiben maga az Isten szól az emberekhez. Fontos, hogy mindenki nyitott és készséges szívvel hallgassa és fogadja be az Úr szavát.

A *szentleckében* (2 Pét 3, 8–14) megjelenik a bűnbánattartás gondolata. Ez János működéséhez köthető, hiszen hallhatjuk, olvashatjuk az evangéliumban, ő „a bűnbánat keresztségét” hirdette a „bűnök bocsánatára”. A szentlecke is beszél az „Isten napjának” eljövételéről és az ezt megelőző várakozásról. Gondolati kapcsolatot fedezhetünk fel abban is, hogy az evangéliumban Jézus fellépésének meghirdetése jelzi valami teljesen új kezdetét – a szentlecke az Úr Jézus második eljövetele kapcsán említi: „Mi az ő ígérete alapján új eget és új földet várunk, az igazságosság hazáját”.

Az *alleluja vers* (Lk 3, 4.6) a Lukácstól való szinoptikus párhuzama a márkai szövegnek, az a rész, mely ugyanazt az izajási szakaszt idézi: „Készítsétek elő az Úr útját! Egyengessétek ösvényét, és minden ember meglátja az Üdvözítőt, akit elküld az Isten”.

Az *egyetemes könyörgésekben* bőségesen találhatunk az evangélium talaján megfogalmazott kéréseket, gondolatokat. A papi bevezető konkrétan is utal az olvasmány és az evangélium szavaira: „Kérjük, testvéreim, mennyei Atyánktól, hogy Izajás próféta és Keresztelő Szent János szavára utat készítsünk lelkünkben Megváltónknak!”. A továbbiak során hangsúlyos az út motívuma, szintén az evangélium és az ott idézett izajási szöveg alapján: „Segíts, Urunk, hogy mindnyájan jóakarattal munkálkodjunk a bűn görbe útjainak egyenessé tételén! (első könyörgés). „Add, hogy híveid életükkel mutassák mindenkinek az üdvösségre vezető utat!” (második). „Add, hogy nyitott szívvel utat találjunk Istentől eltávolodott testvéreinkhez!” (harmadik). „Add, hogy családjaink minden tagja az igaz szeretet útján járjon!” (negyedik). „A földi életből távozó testvéreinknek pedig nyisd meg az üdvösségre vezető utat!” (ötödik). Az előkészület és az advent témájáról szól a papi záró könyörgés is: „Add kegyelmedet, hogy jól előkészítsük lelkünket szent Fiad érkezésére, és életünk adventje után eljussunk hozzád”.

Az út, az üdvösség útjának motívuma az *I. adventi prefációban* is visszaköszön: Krisztusról szól, aki „megnyitotta számunkra az örök üdvösség útját”.

2.3.2. LITURGIKUS ÉNEKEK

ÉNEKLŐ EGYHÁZ:

Harmatozzatok eget (504)

<http://nepenektar.hu/idoszak/advent/liturgia/2/intr/38/harmatozzatok-egok-rorate-caeli>

Sion népe (507)

<http://nepenektar.hu/liturgia/200/intr/702/az-o-orszaga-potestas-eius>

GITÁROS, ILLETTVE TAIZEI ÉNEKEK:

Új Forrás: Egy szó kiált

<https://www.youtube.com/watch?v=VRSAsfiPSRM>

Várj és ne félj (Taize)

<https://www.youtube.com/watch?v=K05zr0VOEwU>

2.4. PEDAGÓGIAI NÉZŐPONT

2.4.1. EVANGÉLIUM TÉMÁJÁT FELDOLGOZÓ IRODALMI MŰVEK

Rainer Maria Rilke: Advent

(Fodor András fordítása)

Havat terel a szél az erdőn,
mint pehely-nyájat pásztora.
S néhány fenyő már érzi sejtőn,
miként lesz áldott-fényű fa,
és hallgatózik. Szűz utakra
feszül sok ága, tűhegye,-
szelet fog, -készül, nő magasba,
az egyetlen szent éj fele.

Aranyosi Ervin: Advent – második gyertya

A második is fényre lobban,
jelzi, angyal szállt a földre:
– Éljetek méltóbban, jobban,
s várjatok az újszülöttre!

Lelketeket készítsétek,
– a világ újjá születhet.
Szóljon szívből belső ének,
– nyissátok meg szeretetnek!

Legyen bennünk könyörület,
új megváltónk, mikor várjuk.
A világ is szebbnek tűnhet,
ha utunkat eképp járjuk.

Találd meg a belső békét,
s majd, ha utad tisztán járod,
élvezheted eredményét,
egy csendes, békés világot...

2.5. KÉRDÉSEK AZ EVANGÉLIUMHOZ

– Hogyan várom az Urat, aki jön?

3. ORATIO – IMÁDSÁG

A szentmise első könyörgése

Mindenható, örök Isten, önts híveid szívébe szent elhatározást, hogy jótettekkel siessünk a közelgő Krisztus elé, ő pedig egykor jobbjára állítson minket országában, és mindnyájan együtt örvendjünk a boldog örökkévalóságban. Aki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egységben, Isten mindörökkön örökké. Ámen.

Imádság

Mennyei Atyám, Jézus nevében kérek, küldd el Szentlelkedet, hogy egyre inkább el tudjam hagyni a bűneimet, s minden nap elinduljak Jézus felé, aki jön, hogy szabaddá tegyen, s szeretetével meggyógyítson minket! Ámen.

4. CONTEMPLATIO – SZEMLÉLŐDÉS

Keresztelő János hirdeti: Tegyétek egyenessé az Úr ösvényeit! (Mk 13, 1-8)

(Forrás: pixabay)

5. CONDIVISIO – MEGOSZTÁS

Örömhír megfogalmazása: Nekem ebben a szakaszban az az örömhírem, hogy...

– Jézus szeretete hatalmasabb és erősebb minden rossznál!

6. ACTIO – TETTEKRE VÁLTÁS

Tanúságtétel megfogalmazása: Az evangéliumi szakasz arra ösztönöz, hogy...

– Minden nap hagyjam el bűneimet s bízzam magamat az Úr Jézusra!

IMPRESSZUM

A *Lectio divina segédanyagok*, amiknek felépítése a *lectio divina* módszer felosztását követi, segítik az evangéliumi szakasz imádságos elmélyítését.

Lectio divina segédanyag, Advent 2. vasárnap („B” év)

Borítófotó © Pixabay

A Biblia szövegének fordításait a következő forrásokból vettük át:

– liturgikus szöveg: igenaptar.katolikus.hu (utolsó letöltés 2020. szeptember 18.)

– a görög szöveget az SBLGNT (utolsó letöltés 2020. május 11.)

– latin fordítás: Vatikán online archívuma (utolsó letöltés 2020. május 14.)

– további magyar fordítások: szentiras.hu (utolsó letöltés 2020. május 12.)

Szent Béda gondolatait a Catena Aurea angol nyelvű fordítása alapján Hegyi László foglalta össze.

Katolikus Egyház Katekizmusa: archiv.katolikus.hu/kek (utolsó letöltés 2020. május 15.)

Pápai gondolatok: regi.katolikus.hu (utolsó letöltés 2020. szeptember 14.)

Rainer Maria Rilke: *Ádvent* – https://gondola.hu/cikkek/1359-Rainer_Maria_Rilke_Advent.html

Aranyosi Ervin: *Ádvent - második gyertya* – <http://versek.aranyosiervin.com/tag/advent>

A *Lectio divina segédanyag* összeállításában a *lectio divina* munkacsoport működött közre, melynek vezetője Nyúl Viktor, egykori és jelenlegi tagjai pedig: Asztalos Gábor Tamás, Asztalos Lívía, Csonka Laura, Endrédi Melinda, Geiszelhardt Sára, Görföl Tibor, Grász-Szily Boglárka, Haász Rebeka Anna, Fazekas Zsófia, Hegyi László, Járai Ferenc, Máté Mária Magdolna Teréz nővér, Mohay Réka, Molnár Dzszenifer, Nyúlné Révfalvi Ildikó, Rácz Dávid, Rácz Édua Anna, Révai László, Roszkopf Rita, Sárszegi Judit, Szabóné Nagy Katalin, Vermes Nikolett, Zimonyi Géza.

Ezen kiadvány tartalma szerzői jogi védelem alatt áll. A szerzői jogok tulajdonosai a fentebb említett esetekben az ott megjelölt jogtulajdonosok, külön meg nem jelölt esetekben a Pécsi Egyházmegye. Hitbuzgalmi és lelkipásztori célra a kiadvány anyaga szabadon felhasználható.

Kiadja a Pécsi Egyházmegye, 2023

7621 Pécs, Dóm tér 2.

E-levelcím: lectio.divina@pecs.egyhazmegye.hu

Honlap: lectiodivina.hu

Verziószám: 1.03